

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 17 . marta 2022.godine
Br. ref.:AGJ 1963/22

PRESUDA

u

slučaju br. KI182/20

Podnosioci

Sedat Kovači, Servet Ergin, Ilirjana Kovači i Sabrije Zhubi

Ocena ustavnosti
rešenja Rev. 54/2020 Vrhovnog suda
od 6. jula 2020 godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev su podneli Sedat Kovači, Servet Ergin, Ilirjana Kovači i Sabrije Zhubi, svi iz Prizrena (u daljem tekstu: podnosioci zahteva). Podnosiocze zahteva zastupa Advokata Esata Gutaja iz Prizrena.

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju rešenje Rev. 54/2020 Vrhovnog suda od 6. jula 2020. godine, kojim je odbijen zahtev za reviziju presude Ac.br. 2792/2014 Apelacionog suda od 18. septembra 2019. godine.
3. Osporeno rešenje Vrhovnog suda uručeno je podnosiocima zahteva 21. avgusta 2020.godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti rešenja Vrhovnog suda, kojim se navodno podnosiocima zahteva povređuju prava i slobode garantovana članovima 21 [Opštav načela], 23 [Ljudsko dostojanstvo], 24 [Jednakost pred zakonom], 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i [54 [Sudska zaštita prava].

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane) Ustava, članovima 22. (Procesuiranje podnesaka) i 47. (Individualni zahtevi) Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32. (Podnošenje podnesaka i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik o Radu).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 4. decembra 2020. godine, podnosioci zahteva su podneli zahtev pred Ustavnim Sudom Republike Kosova (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 30. decembra 2020. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Safeta Hoxhu, za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Selvete Gërxhaliu-Krasniqi (predsedavajuća), Bajram Ljatifi i Radomir Laban (članovi).
8. Dana 12. januara 2021. godine, Sud je obavestio zastupnika podnosilaca zahteva o registraciji, i istovremeno je trazoi, da sudu dostavi ovlašćenje o njihovom zastupanju.
9. Dana 29. januara 2021.godine, zastupnik podnosilaca zahteva je sudu poslao ovlašćenje.
10. Dana 10. februara 2021. godine, Sud je obavestio Vrhovni sud o registraciji zahteva.
11. Takođe, istog dana, Sud je poslao obaveštenje Osnovom sudu o registraciji zahteva i od njega je tražio da dostavi dokaz o uručanju osporenog rešenja Vrhovnog suda.
12. Dana 1. marta 2021. godine, Osnovni sud je poslao povratnicu kao dokaz da je osporeno rešenje Vrhovnog suda dostavljeno zastupniku podnosioca 21. avgusta 2020. godine.

13. Dana 17. maja 2021. godine, na osnovu stava 5. člana 114. [Sastav i mandat Ustavnog suda] Ustava i pravila 12 (Izbor predsednika i zamenika predsednika) Poslovnika o radu, sudija Gresa Caka-Nimani je izabrana za predsednicu Ustavnog suda. Na osnovu stava 4 pravila 12 Poslovnika o radu i odluke Suda utvrđeno je da će sudija Gresa Caka-Nimani preuzeti funkciju predsednice Suda nakon završetka mandata aktuelne predsednice Suda Arte Rama-Hajrizi, 25. juna 2021. godine.
14. Dana 26. juna 2021. godine, na osnovu stava 4, pravila 12 Poslovnika o radu i odluke Suda KK-SP 71-2/21, sudija Gresa Caka-Nimani je preuzela dužnost predsednice Suda, dok je na osnovu tačke 1.1 stava 1, člana 8. (Istek mandata sudije) Zakona, predsednica Arta Rama-Hajrizi okončala mandat predsednice i sudije Ustavnog suda.
15. Dana 6. septembra 2021.godine, Sud je poslao dodatno pismo zastupniku podnosioca, u kome je tražio da mu se dostave naknadne informacije i sudske odluke.
16. Istog dana Sud je od Osnovnog suda tražio da mu dostavi originalne spise predmeta.
17. Zastupnik podnosioca zahteva nije u predviđenom roku odgovorio na naknadno pismo suda, shodno tome Sud je 26. oktobra 2021. godine, poslao isto pismo zastupniku podnosioca zahteva.
18. Osnovi sud nije odgovorio na zahtev sudu da mu se dostave svi originalni spisi predmeta, shodno tome Sud je 26.oktobra 2021.godine, poslao novi zahtev Osnovnom sud u kome je trazio, da mu Osnovni sud u roku od 7 dana dostavi originalne spise predmeta.
19. Dana 2. novembra 2021.godine, zastupnik podnosioca zahteva je odgovorio na zahtev suda i poslao tražene informacije i sudske odluke.
20. Dana 17. decembra 2021.godine, Osnovni sud je dostavio sudu originalne spise predmeta.
21. Dana 20. januara 2022.godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o prihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

22. Sud na osnovu spisa predmeta primećuje, da su podnosioci zahteva pokrenuli parnični postupak pred Osnovim sudom u Prizrenu protiv opštine Prizren, i u tu svrhu su oni pojedinačnim ovlašćenjima ovlastili advokata S.R., iz Prizrena da ih u ovom *“parničnom postupku zastupa pred Sudom i da preduzima sledeće procesne i pravne radnje, preuzima sudske odluke, podnosi žalbe na sudske odluke po potrebi i preduzima sve potrebne pravne radnje u ovom spornom predmetu do njegovog završetka pravnosnažnom odlukom, kao i da ova ovlašćenja može preneti na drugog advokata.”*

23. Podnosioci su tužbenim zahtevom tražili, da se utvrdi da su oni „suvlasnici nekretnine – katastarske parcele. br. 350 površine od 0.69.40 ha prema posedovnom listu pod br. 90 ZK Petrovo u meri i granicama: sa severne strane u dužini od 63,36 m, sa južne strane u dužini od 70,03 m, sa istočne strane u dužini od 137,93 m i sa zapadne strane u dužini od 116,88 m, i da se tužena opština Prizrena obaveze da njima kao tužiocima prizna ovo pravo suvlasništva i da im ga istovremeno preda na nesmetano korišćenje“. Oni su svoj tužbeni zahtev zasnovali na činjenici „da je prethodnik tužilaca, sada pokojni S. I.K, po odluci mesnog odbora iz Prizrena br. 9606u od 17.05.1946. godine, a koji je opunovažen odlukom pod br. 1817, od 25.05.1946. godine Okružnog suda Kosova, on proglašen agrarnim subjektom nad nekretninom“.
24. Dana 14. maja 2008. godine Opštinski sud u Prizrenu, done je presudu C. br. 580/2003, kojom je u tački I, izreke usvojio tužbeni zahtev tužilaca i utvrdio, da su tužioci vlasnici katastarske parcele br. 350 površine od 0.69,40 ha, prema posedovnom listu br. 90 z.k. selo Petrovo, i obavezana je tužena, da ovo prihvati u roku od 15 dana nakon pravosnažnosti presude pod pretnjom izvršenja. U tački II izreke, tužena je obavezana da tužiocima preda na posedovanje katastarske parcele, i da im se dozvoli da se navedena katastarska parcela u navedenoj površini registruje u Direkciji za geodeziju i katastar u Prizrenu, na ime tužilaca kao suvlasnika iste, za svakoga od njih po 1/5 (jednu petinu) idealnog dela.
25. U obrazloženju presude Opštinski sud je zaključio, „da je tužbeni zahtev osnovan zbog činjenice što je predmetna nekretnina bez pravne osnove registrovana na ime KP opštine Prizren tokom detaljnog merenja od 1957. godine, i zbog kratkog vremenskog roka 1958. godine, kada je merenje stupilo na snagu, prethodnik tužilaca nije mogao da registruje istu na njegovo ime, jer nije znao da treba, stoga je taj sud ocenio da su tužioci na osnovu nasledstva nakon smrti supruga – oca, vlasnici sporne nekretnine, potom je odlučio kao u izreci te presude“.
26. Tužena je podnela žalbu Okružnom sudu u Prizrenu protiv presude C. br. 580/2003 Opštinskog suda u Prizrenu, od 14.maja 2008. godine, navodeći pogrešno utvrđeno činjenično stanje i primenu materijalnog prava.
27. Dana 18. februara 2009. godine, Okružni sud je doneo presudu Ac. br. 541/2008, u kojoj je odbio kao neosnovanu žalbu tužene i potvrdio je presudu Opštinskog suda u celosti.
28. Tužena je podnela zahtev za reviziju Vrhovnom sudu protiv presude Okružnog suda zbog bitnih povreda odredbi parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava, uz predlog da se presude nižih instanci preinače, tako da što će se tužbeni zahtev odbiti kao neosnovan ili će se iste poništiti i stvar vratiti prvostepenom sudu na ponovno suđenje.
29. Dana 4. juna 2012 godine, Vrhovni sud je doneo resenje Rev. br. 309/2009, kojim je prihvatio reviziju tužene i poništio presudu Ac. br. 541/2008 od 18.februara 2009. godine Okružnog suda u Prizrenu, kao i presudu Osnovnog suda C. br. 580/2003 od 14.5.2008. godine, i predmet je vratio na ponovno suđenje.

30. U obrazloženju rešenja Vrhovni sud je naveo,

“Bitne povrede odredbi parničnog postupka postoje u činjenici što je izreka presude prvostepenog suda kontradiktorna sa razlozima presude. Ovo iz činjenice što se u izreci presude uopšte ne navodi po kojoj je osnovi utvrđeno da su tužioci vlasnici katastarske parcele br. 350 površine od 0,69.40 ha, dok se u obrazloženju presude navodi da: “iz svega ovoga proističe da su tužioci vlasnici katastarske parcele br. 350 cele navedene površine, po posedovnom listu br. 90 z.k. Petrovo selo, na osnovu nasledstva nakon smrti njihovog supruga i oca...”.

U presudama sudova nižih instanci uopšte nisu pokazane odlučujuće činjenice, jer, po oceni Vrhovnog suda Kosova, nije utvrđen istorijat pravne parcele, dok je utvrđenje u obrazloženju presude da se sporna parcela pogrešno i bez zakonske osnove vodi na ime tužene, nejasno. Presude se moraju osnovati na konkretne dokaze i utvrđenja suda moraju imati zakonski oslonac“.

31. Shodno zaključku, Vrhovni sud je naložio da “Prvostepeni sud u ponovnom suđenju odstrani gore pomenute nedostatke, da utvrdi pravnu osnovu sticanja vlasništva. Po odluci Okružnog suda za Kosmet proizilazi da je tužilac bio određen za agrarnog subjekta u površini od 0.50,00 ha, na mestu zvanom „Jaglenica“, dok je sud utvrdio da je tužilac vlasnik katastarske parcele br. 350 u površini od 0.69,40 ha, po posedovnom listu br. 90 z.k. Petrovo, dok prvostepeni sud nije izneo relevantne dokaze da bi utvrdio da se ovde radi o parceli za koju je prethodnik tužilaca proglašen agrarnim subjektom, i ista predstavlja osnovu za sticanje svojine prethodnika tužioca, a ovim i osnovu za nasleđe tužioca. Da se utvrdi da li je prethodnik tužilaca od 1957. godine (detaljna merenja) pa do 19.2.2003. godine (datum kada je preminuo), podneo zahtev za upravni postupak o povraćaju sporne imovine, i ako jeste, onda po kojoj osnovi“.

Ponovljni sudski postupak shodno rešenju Rev.br.309/2009, Vrhovnog suda

32. U ponovljenom postupku, Osnovni sud je održao raspravne sednice pri čemu su podnosioci i tužena izneli svoje stavove povodom tužbenog zahteva. Podnosioci zahteva su naveli “da je prethodnik tužilaca, sada pokojni S. I.K, prethodno iz Prizrena, po odluci mesnog odbora u Prizrenu pod br. 9606, od 17.05.1946. godine, a koji je opunovažen odlukom pod br. 1817, od 25.05.1946. godine Okružnog suda za Kosovo, proglašen agrarnim subjektom nad nekretninom“. Tužena negirala tužbene navode podnosioca, navodeći “[...] da se tužbeni zahtev tužilaca treba odbiti kao neosnovan, jer iako je prethodnik tužilaca bio agrarni sticalac ove sporne nekretnine, isti nije bio i njen vlasnik, i tužioci nemaju zakonsku osnovu za obrazloženje ovog tužbenog zahteva...”.
33. Dana 10.aprila 2014. godine, Osnovni sud je doneo presudu C. br. 681/12, kojom je tužbeni zahtev podnosioca odbio u celosti, uz obrazloženje:

„Sud u konkretnom slučaju utvrđuje o činjenici da je odlukom pod br. 1817, od 25.05.1946. godine Okružnog Suda za Kosovo, prethodnik tužilaca,

Sylejman Kovaqi proglašen agrarnim subjektom, dakle ne može se podrazumeti da je isti proglašen vlasnikom nekretnine sa beleškama datim u ovom rešenju. Dakle, u konkretnom slučaju, pošto nije argumentovano da je prethodnik tužilaca stekao vlasništvo nad ovom nekretninom, postavlja se pitanje kako mogu sada njegovi naslednici – tužioci u ovoj stvari da traže suvlasništvo na osnovu nasleđa, svojinu koju njihov prethodnik nije imao.

na osnovu zakonskih odredbi predviđenih članom 33. ZOSPO-a, pravo vlasništva nad nepokretnom imovinom se stiče registracijom u javne knjige, dakle u slučaju sticanja prava svojine sem pravne osnove – justus titullus traži se i Modus aquirendi i u konkretnom slučaju tužilačke strane nisu nijednim dokazom argumentovale da je njihovom prethodniku, pokojnom Sylejmanu Kovaqu, ova nekretnina bila registrovana u katastarskim knjigama, ili da su isti kasnije – ovi naslednici registrovali ovu nekretninu u katastarskim knjigama, dakle tužioci nisu argumentovali ove bitne činjenice da bi se odlučilo u vezi sa tužbenim zahtevom tužilaca i da samo pozivanje tužilaca ne to da je njihov prethodnik, sada pokojni Sylejman Ibish Kovaqi, proglašen agrarnom osobom, za sud ne može biti zakonska osnova kao da je isti stekao i vlasništvo nad ovom spornom nekretninom.“

34. *Ovlašćeni zastupnik podnosioca zahteva je podneo žalbu Apelacionom sudu na presud Osnovnog suda navodeći, a) povrede iz člana 181.1. Zakona o parničnom postupku (u daljem tekstu:ZPP), b) pogrešno i nepotpuno utvrđivanja činjeničnog stanja i c) pogrešne primene materijalnog prava.*
35. *Dana 18. oktobra 2019. godine, Apelacioni sud je doneo presudu Ac.br. 2792/14, kojom je odbio kao neosnovanu žalbu zastupnika podnosilaca, dok je presudu C.br. 681/12 Osnovnog suda u Prizrenu od 10.aprila 2014. godine potvrdio u celosti.*
36. *U obrazloženju presude Apelacionog sud stoji:*

“[...]prvostepeni sud je pravilno i na potpun način utvrdio činjenično stanje. Iz spisa predmeta je utvrdio da tužioci nisu vlasnici sporne katastarske parcele a u konkretnom slučaju iz detaljne skice se vidi da je katastarska parcela br. 349 u ime tri vlasnika, podelivši je na parcele br. 349/1 upisana u ime Neshata Dorambari, katastarska parcela br. 349/1 označena u ime Qerima Gjinovci i katastarska parcela br. 350 u površini od 4 ari i površini od 65.40 ari – livada upisana u ime Narodnog veća opštine Prizrena.

Takođe, parničari nisu pružili neki dokaz pred prvostepenom sudu kako bi potvrdili da je njihov pravni prethodnik stekao vlasništvo po pravnom osnovu, takođe i na osnovu odredbi člana 33. ZOSPO-a, pravo svojine na nepokretnost stiče se upisom u javne knjige a u konkretnom slučaju, tužioci nisu uspjeli da to argumentuju ni sa jednim dokazom da je njihov pravni prethodnik imao upisano u katastarskim registrima spornu nepokretnu imovinu.

Prvostepeni sud je na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja, pravilno i na potpun način primenio materijalno pravo jer u konkretnom slučaju moraju

se sprovoditi odredbe člana 20. ZOSPO-a, kojom se zahteva da se utvrđuje pravna osnova sticanja vlasništva i da u konkretnom slučaju, tužioci nisu argumentirali da je njihov pravni prethodnik stekao vlasništvo na pravnom osnovu, takođe na osnovu odredbi člana 33. ZOSPO-, pravo svojine se stiče upisom u javnu knjigu a u konkretnom slučaju, tužioci nisu uspjeli da nijednim dokazom argumentiraju da je njihov pravni prethodnik imao upisano u katastarske registre spornu nepokretnu imovinu.”

37. Dana 02. decembra 2019. godine, advokat koji je zastupao podnosioca zahteva u dosadašnjem delu sudskog postupka S.R, je shodno ovlašćenjima koje je imao a koje su predviđala i mogućnost “ *prenosa ovlašćenja na drugog advokata*” izvršio je transfer ovlašćenja o zastupanju podnosioca zahteva na advokata Esata Gutaja (u daljem tekstu E.G) iz Prizrena.
38. Dana 9. decembra 2019. godine, u ime podnosioca zahteva, reviziju Vrhovnom sudu je podneo novi advokat podnosioca zahteva E. G., i to zbog bitnih povreda odredbi parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava, sa predlogom da se revizija prihvati kao osnovana i presude oba suda preinačuju i u potpunosti prihvati kao osnovan tužbeni zahtev podnosioca zahteva.
39. Dana 06. jula 2020. godine, Vrhovni sud je doneo resenje Rev. 54/2020, kojim je odbio kao neosnovanu reviziju advokata E. G., iz Prizrena, podnete u ime podnosioca zahteva, pri tome navodeći da:

„na osnovu punomoćja koji se nalaze u spisima predmeta, svi tužioci su opunomoćili advokata S. R. iz Prizrena da zastupa tužioce u ovom sporu. Iz spisa predmeta ne proizilazi da su tužioci opozvali punomoćje advokatu Sh. R. Reviziju protiv presude drugostepenog suda u ime tužilaca je podneo E. G, advokat iz Prizrena, a u spisima predmeta nema punomoćja kojim se potvrđuje da su tužioci opunomoćili dotičnog advokata da podnese reviziju u njihovo ime.

Prema članu 89. ZPP-a, stranka može da ovlasti svog zastupnika da izvrši samo neka određenja delovanja ili sva delovanja u jednom postupku, a član 90.1. istog Zakona, predviđa da, obim ovlašćenja zastupnika sa ovlašćenjem određuje sama stranka, koja ovlašćenje za zastupanje daje u pisanom obliku ili usmeno u zapisniku u sud.

E. G, advokat iz Prizrena, u postupku prema reviziji se identifikuje kao zastupnik tužilaca. Zastupnik punomoćjem mora imati ovlašćenje dato od stranke i da se identifikuje u ovlašćenju ime stranke koju zastupa, njena saglasnost i obim punomoćja ili sve ovo stranka koja daje ovlašćenje mora potvrditi usmeno u zapisniku u sud. U spise predmeta nema ovlašćenja kojim bi se potvrdilo da su tužioci ovlastili advokata o kojem je reč da podnese reviziju u njihovo ime.

Odredbom člana 218.2. tačka a) ZPP-a, predviđa se da: „Revizija je nedozvoljena ako ju je podnela osoba koja nije ovlašćena za podnošenje revizije“. Vrhovni sud Kosova je ocenio da E. G, advokat iz Prizrena, nije imao ovlašćenje od tužilaca da bi zastupio u ovoj pravnoj stvari i kao posledica ni da podnosi reviziju protiv presude drugostepenog suda. prema

tome, revizija u ovoj stvari, u smislu odredbe iz člana 218.2. tačka a), ZPP-a se odbacuje kao neosnovana“.

40. Dana 08. septembra. 2020. godine. advokat E.G., podneo je Kancelariji glavnog državnog tužioca predlog za zaštitu zakonitosti protiv presude Osnovnog suda u Prizrenu, C. br. 681/12 od 10.aprila 2014. godine, presude Apelacionog suda Ac. br. 2792/14 od 18.oktobra 2019. godine i protiv rešenja Vrhovnog suda Kosova, Rev. br. 54/2020. od 06.jula 2020. godine *“zbog pogrešne primene materijalnog prava u postupku utvrđivanja suvlasničkih prava nad predmetnom parcelom.“*
41. Dana 8. oktobra 2020 godine, Kancelarija državnog tužioca je poslala obaveštenje KMCL. br. 126/2020 zastupniku podnosilaca zahteva, u kome stoji,

“Uzimajući u obzir odredbu iz člana 245., stav 245. 1. i stav 245. 2. Zakona o parničnom postupku, kojom se predviđa da javni tužilac može podići zahtev za zaštitu zakonitosti u roku od tri (3) meseca od dana prijema sudske odluke pravosnažnog oblika kao i odluke donete u drugom stepenu, i protiv odluke donete u prvom stepenu, protiv koje nije uložena žalba od dana kada ova odluka više nije mogla da se osporava žalbom, ali, kao što je regulisano stavom 245. 2. navedenog člana Zakona o parničnom postupku, javni tužilac može podići zahtev za zaštitu zakonitosti samo u roku od trideset (30) dana od dana kada je revizija dostavljena stranki, prema tome, uzimajući u obzir gore navedene odredbe zakona kao i neospornu činjenicu da je ovlašćeni tužilaca, advokat Shaip Ramadani, koji je primio presudu Apelacionog suda Kosova u Prištini, Ac. br. 2792/14 od 18.10.2019. god. dana 18.11.2019. god., što se utvrđuje od dostavnice za ličnu dostavu, koji je preneo ovlašćenje 02.12.2019. god., a što se utvrđuje od kopije navedenog punomoćja, dok ste vi podneli predlog za pokretanje zahteva za zaštitu zakonitosti Kancelariji Glavnog državnog tužioca 17.09.2020. god., odnosno nakon isteka zakonskog roka od tri meseca, dakle, u gore navedenom kontekstu, kao i po odredbama navedenog člana Zakona o parničnom postupku, ovim Vas obaveštavamo da ste propustili zakonski rok za dostavu predloga za pokretanje zahteva za zaštitu zakonitosti, zato što ste dostavili predlog nakon isteka zakonskog roka od tri meseca.

Što se tiče odluke Vrhovnog suda Kosova, Rev. br. 54/2020 od 06.07.2020. god., odnosno vašeg predloga za pokretanje zahteva za zaštitu zakonitosti protiv navedene odluke Vrhovnog suda Kosova po izjavljenoj reviziji, vaš predlog je neosnovan, jer član 245. Zakona o parničnom postupku izričito navodi protiv kojih odluka suda može da se podnosi zahtev za zaštitu zakonitosti. Odnosno, član 245., stav 245., 3. Zakona o parničnom postupku predviđa da predlog za pokretanje zahteva za zaštitu zakonitosti ne dozvoljava se zato što kako za zahtev za zaštitu zakonitosti tako i u slučaju revizije, nadležni sud je Vrhovni sud, i iz ovoga proizilazi da je vaš predlog za pokretanje zahteva za zaštitu zakonitosti protiv odluke donete za reviziju od Vrhovnog suda Kosova, neosnovan.”

Navodi podnosioca zahteva

42. Podnosioci zahteva navode, da se rešenjem Vrhovnog suda njima povređuju prava garantovana članovima 21 [Opšta načela], 23 [Ljudsko dostojanstvo], 24 [Jednakost pred zakonom], 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i [54 [Sudska zaštita prava].
43. Međutim, podnosioci u prvi plan navodnih povreda članova ustava ističu činjenicu, da je Vrhovni sud odbio zahtev za reviziju podnetu od strane advokata E.G., navdeći da u spisima predmeta nema njegovog ovlašćenja o zastupanju stranaka u sudskom postupku.
44. Podnosioci tvrde da je advokat S.R., na osnovu zakonske odredbe prebacio ovlašćenje o zastupanju na advokata E.G., koji je zajedno sa zahtevom za reviziju podneo ovlašćenje Osnovnom sudu, *“ali da administracija Osnovnog suda svesno ili nesvesno nije dostavljala ovlašćenje zajedno sa revizijom Vrhovnom sudu.”*
45. Shodo tome, podnosioci tvrde, da su ovom prilikom ovde tužiocima (podnosiocima zahteva) povređena osnovna ljudska prava kada je zbog jednog punomoćja, a koje nije dostavljeno od strane administracije Osnovnog suda odbojena njihova revizija a da nije pri tome, nisu uzeti u obzir i pročitani njihovi zahtev o suštini predmeta koji je bio bitan tokom celog postupka suđenja.
46. Podnosioci zahteva smatraju [...] *“da je Vrhovni sud trebao da donese rešenje kojim upućuje tužilačku stranu (podnosiocima zahteva) ili naređuje istoj da prilikom podnošenja ove revizije protiv sudskih odluka dostavi ovlašćenje, ili da pruži mogućnost, odnosno pita podnosiocima zahteva “da li je istina da navedeni advokat ima pravo zastupanja ili pravo da podnese vanredno pravno sredstvo, a u šta se Vrhovni sud nije ni upustio da bi utvrdio ove okolnosti ili da donese osporeno rešenje.”*
47. Pored toga, podnosioci zahteva dodaju, da je do povrede ustavnih prava došlo i od strane glavnog tužioca, koji je u obaveštenju zaključio da prihvata odluku Vrhovnog suda, i samim time je njihov predlog za zaštitu zakonitosti odbio kao neosnovan, a da pri tome nije sagledao zakonitost osporenog rešenja.
48. Podnosioci zahteva se obraćaju sudu sa sledećim zahtevom; *“da parničnu stvar vrate prvostepenom sudu na ponovno razmatranje i odlučivanje, da poništi sve prethodne odluke kako bi njihova prava koja su zagantovana ustavom došla do izražaja”.*

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 21 [Opšta Načela]

1. *Ljudska prava i osnovne slobode su neodvojiva, neotuđiva i neosporiva i čine osnov pravnog reda Republike Kosovo.*
2. *Republika Kosovo štiti i garantuje ljudska prava i osnovne slobode, predviđene ovim Ustavom.*
3. *Svi su dužni da poštuju prava i osnovne slobode ostalih.*
4. *Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva.*

Član 31

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

“Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda”.

Član 24 [Jednakost pred Zakonom]

1. *„Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije.*
2. *Niko se ne sme diskriminisati na osnovu rase, boje, pola, jezika, veroispovesti, političkog ili nekog drugog uverenja, nacionalnog ili društvenog porekla, veze sa nekom zajednicom, imovine, ekonomskog ili socijalnog stanja, seksualnog opredeljenja, rođenja, ograničene sposobnosti ili nekog drugog ličnog statusa.*
3. *Načelo jednakosti pred zakonom ne sprečava sprovođenje i usvajanje privremenih mera, neophodnih za zaštitu i napredak prava pojedinaca i grupa koje nisu jednake. Takve mere se mogu sprovoditi samo do ostvarenja cilja radi kojeg su uspostavljene“.*

Član 54

[Sudska Zaštita Prava]

Svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom, kao i pravo na efikasne pravne mere ukoliko se utvrdi da je pravo prekršeno.

Evropska konvencija o ljudskim pravima

Član 6

(Pravo na pravično suđenje)

“1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dela suđenja u interesu morala,

javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi maloletnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao naneti štetu interesima pravde”.

ZAKON Br. 03/L-006 O PARNIČNOM POSTUPKU

POGLAVLJE IV STRANKE I NJIHOVI PREDSTAVNICI

Član 90.

90.1 “Obim ovlašćenja zastupnika sa ovlašćenjem određuje sama stranka.

Član 93. *[...]*

93.2 Sud može da dozvoli da delovanja za stranu u proceduri , privremeno obavlja lice koje nije podnelo ovlašćenje , ali istovremeno će njemu narediti da u određenom roku podnese ovlašćenje ili pristajanje stranke za izvršena parnične radnje.

[...]

93.4 Sud ima zadatak da se brine tokom celokupne procedure, da li je lice koje se predstavlja kao zastupnik ovlašćeno za zastupanje. Ukoliko sud konstatuje da lice koje se predstavlja kao zastupnik nije od stranke ovlašćeno za tako nešto, poništiće izvršene proceduralne postupke takvog lica, ukoliko ta delovanja stranka nije kasnije priznala.”

Ocena prihvatljivosti zahteva

49. Sud prvo razmatra da li su ispunjeni uslovi prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovníkom.
50. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

“1. . Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

51. Sud se takođe poziva na uslove prihvatljivosti, kao što su propisani u Zakonu. U tom smislu, Sud se prvo poziva na članove 47. (Individualni zahtevi), 48. (Tačnost podneska) i 49. (Rokovi) Zakona, koji propisuju:

Član 47 **(Individualni zahtevi)**

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

Član 48
(Tačnost podneska)

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49
(Rokovi)

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku [...]”.

52. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud prvo ističe da su podnosioci zahteva ovlašćena strana, koja osporava akt javnog organa, odnosno rešenje Rev. 54/2020 Vrhovnog suda od 6.jula 2020. godine, nakon što su iscrpeli sva pravna sredstva propisana zakonom. Podnosioci zahteva su takođe naglasili osnovna prava i slobode za koje navode da su im povređena, u skladu sa članom 48. Zakona i podneli su zahtev u skladu sa rokovima propisanim u članu 49. Zakona i pravilu 39 (1) (c) Poslovnika.
53. Sud takođe utvrđuje da li zahtev podnosioca ispunjava uslove prihvatljivosti propisane u stavu (1) pravila 39 (Kriterijum o prihvatljivosti) Poslovnika. Isti se ne može proglasiti neprihvatljivim na osnovu uslova propisanih u stavu (3) pravila 39 Poslovnika.
54. I na kraju, Sud ocenjuje da ovaj zahtev nije očigledno neosnovan, kao što je propisano u stavu (2) pravila 39 Poslovnika i shodno tome, treba da se proglasi prihvatljivim i razmotri njegov meritum.

Meritum zahteva

55. Sud podseća, da su podnosioci tužbenim zahtevom pokrenuli parnični postupak pred Osnovnim sudom u Prizrenu protiv opštine Prizren u kome su tražili da se utvrdi da su oni suvlasnici nekretnine – katastarske parcele br. 350 površine od 0.69.40 ha, prema posedovnom listu pod br. 90 ZK Petrovo u meri i granicama: sa severne strane u dužini od 63,36 m, sa južne strane u dužini od 70,03 m, sa istočne strane u dužini od 137,93 m i sa zapadne strane u dužini od 116,88 m, i da se tužena opština Prizrena obaveze da njima kao tužiocima prizna ovo pravo suvlasništva i da im ga istovremeno preda na nesmetano korišćenje. U tu svrhu, oni su pojedinačnim ovlašćenjima ovlastili advokata S.R., iz Prizrena, da ih u ovom parničnom postupku; **i)** zastupa, **ii)** preuzima sudske odluke, **iii)** podnosi žalbe na sudske odluke, **iv)** po potrebi i preduzima sve potrebne pravne radnje u ovom spornom predmetu do njegovog završetka pravnosnažnom odlukom, i **v)** da ovlašćenja može preneti na drugog advokata.

56. Advokat S.R. kao ovlašćeni zastupnik podnosioca zahteva, vodio je parnični postupak pred Opštinskim, Okružnim i Vrhovnim sudom, postupajući isključivo po ovlašćenjima o zastupanju. Međutim, dana 4.juna 2012 godine, Vrhovni sud je doneo rešenje Rev. br. 309/2009, kojim je prihvatio reviziju tužene (opštine Prizren) i poništio presudu Ac. br. 541/2008 Okružnog suda od 18.februara.2009. godine, kao i presudu Osnovnog suda C. br. 580/2003 od 14.maja 2008. godine, i predmet je vratio na ponovno suđenje.
57. U ponovljenom postupku pred Osnovnim i Apelacionim sudom, kao zastupnik podnosioca zahteva se ponovo pojavljuje advokat S.R. Međutim posle donošenja presude C.br. 681/12 Osnovnog suda u Prizrenu od 10.aprila 2014. godine i presude Ac.br. 2792/14, Apelacionog suda od 18.oktobra 2019 godine, advokat S.R. je 02.decembra 2019.godine, prebacio ovlašćenje o zastupanju podnosioca zahteva drugom advokatu E.G.,u cilju nastavka parničnog postupka po predmetnoj tužbi podnosioca zahteva.
58. Dana 9.decembra 2019. godine, advokat E.G., predstavljajući se kao novi advokat podnosioca zahteva, koji postupava na osnovu prenosa ovlašćenja, podneo je zahtev za reviziju Vrhovnom sudu, preko Osnovnog suda, kako to nalaže proceduralni postupak. Vrhovni sud je doneo rešenje kojim je zahtev za reviziju advokata E.G., odbio kao neovlašćeni zahtev, navedeći da je *“Reviziju protiv presude drugostepenog suda u ime tužilaca je podneo E. G, advokat iz Prizrena, a u spisima predmeta nema punomoćja kojim se potvrđuje da su tužioci opunomoćili dotičnog advokata da podnese reviziju u njihovo ime”*.
59. Upravo ovakav stav, i zaključak Vrhovnog suda, shodno navodima podnosioca zahteva predstavlja povredu člana 21 [Opšta načela], člana 23 [Ljudsko dostojanstvo], člana 24 [Jednakost pred zakonom], člana 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i člana [54 [Sudska zaštita prava] Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP. Konkretnije, podnosioci tvrde, da su njima povređena osnovna ljudska prava kada je zbog jednog punomoćja, a koje nije, po navodima podnosioca zahteva, dostavljeno od strane administracije Osnovnog suda, njihov zahtev za revizijom odbijen iz čisto formalističkog razloga , pri čemu nisu uzeti u obzir njihovi revizionni zahtevi. Šta više oni smatraju da čak i pod pretpostavkom da ovlašćenje nije bilo u spisima predmeta, Vrhovni sud je imao obavezu da ih pita, *„da li navedeni advokat ima pravo njihovog zastupanja ili pravo da podnese vanredno pravno sredstvo.“*
60. Podnosioci zahteva osporavaju gore navedene zaključke u rešenju Vrhovnog suda u vezi sa razlozima odbijanja revizije, navodeći povredu člana 21,23,24,31 i 54. Ustava. Sud primećuje, da podnosioci zahteva nisu na poseban način obrazlagali navode o povredama njihovih prava. Međutim, na osnovu samih činjeničnih i pravnih okolnosti slučaja, Sud, primećuje da navodi podnosioca zahteva na indirektan način ukazuju, da navodi koje su podnosioci izneli u zahtevu sadrže elemente prava na „pristup sudu“ kao sastavni deo prava zagarantovanih članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a.
61. U postupku ispitivanja navoda podnosioca zahteva u okviru delokruga člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, Sud, pozivajući se na svoju sudsku praksu i praksu ESLJP-a, naglašava da on nije uslovljen karakterizacijom povreda koje

navodi podnosilac zahteva. U duhu načela *juria novit curia*, Sud je sam zadužen za karakterizaciju ustavnih pitanja koja mogu sadržavati određeni slučaj i može svojevolljno razmatrati relevantne žalbe, zasnivajući se na odredbama ili stavovima na koje se strane nisu izričito pozivale (vidi, u tom smislu, slučaj Suda: KI58/18, podnosilac zahteva: *Ahmet Frangu*, presuda od 22. jula 2020. godine, stav 81).

62. Pored toga, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, žalbu karakterišu činjenice sadržane u njoj, a ne samo pravni osnov i argumenti na koje se strane izričito pozivaju (vidi, slučaj ESLJP-a: *Talpis protiv Italije*, presuda od 18. septembra 2017. godine, stav 77 i reference navedene u njemu).
63. Stoga, Sud će nastaviti da razmatra navode podnosioca zahteva sa stanovišta prava zagaranovanih članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, primenjujući i načela utvrđena kroz sudsku praksu ESLJP-a, na osnovu koje je Sud u skladu sa članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava dužan sledeće: „*Osnovna prava i slobode zagaranovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava*”.
64. S tim u vezi, Sud prvo primećuje da sudska praksa ESLJP-a i Suda dosledno smatra da se pravičnost postupka ocenjuje na osnovu postupka u celini (vidi, slučajeve Suda: KI62/17, podnositeljka zahteva: *Emine Simnica*, presuda od 29. maja 2018. godine, stav 41 i KI20/21, podnositeljka zahteva: *Violeta Todorović*, presuda od 13. aprila 2021. godine, stav 38; vidi, takođe, slučaj ESLJP-a: *Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije*, presuda od 6. oktobra 1988. godine, stav 68). Dakle, u postupku ocene osnovanosti navoda podnosioca zahteva, Sud će se pridržavati ovih načela.
65. Samim tim u cilju razmatranja navoda podnosioca zahteva, Sud će razraditi opšta načela u pogledu prava na „pristup sudu“, zagaranovanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, u meri u kojoj su relevantna za okolnosti ovog slučaja, kako bi se ocenila primenljivost ovih članova, da bi nastavio sa primenom ovih opštih načela u okolnostima ovog slučaja.

Opšta načela u vezi sa pravom na “pristup sudu” zagaranovano članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, kao i relevantna sudska praksa

Opšta načela

66. Što se tiče prava na „pristup sudu“, prava zagaranovanog stavom 1. člana 31. Ustava u vezi sa stavom 1. člana 6. EKLJP, Sud prvo primećuje da već ima sudsku praksu, koja je izgrađena na principima utvrđenim kroz sudsku praksu EKLJP (uključujući, ali ne ograničavajući se na *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 21. februara 1975. godine; *Běleš i drugi protiv Češke Republike*, presuda od 12. novembra 2002. godine; *Miragall Escolano i drugi protiv Španije*, presuda, 25. januar 2000. godine i *Nait-Liman protiv Švajcarske*, presuda od 15. marta 2018. godine) Međutim, sudski predmeti u preko kojih je Sud potvrdio principe utvrđene od ESLJP i primenio iste u predmetima za raspravu pred njim, uključujući, ali ne ograničavajući se na predmete KI62 / 17, sa podnosiocem *Emine Simnica* [presuda, od 29. maja 2018. godine]; KI224 /

- 19 sa podnosiocem zahteva *Islam Krasniqi* [presuda od 10. decembra 2020. godine] i KI20 / 21 sa podnosiocem zahteva *Violeta Todorović* [presuda od 13. aprila 2021. godine].
67. U tom smislu, Sud se prvo poziva na sudsku praksu ESLJP, odnosno na predmet *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, gde je navedeno da „pravo na pristup sudu predstavlja element koji je neodvojiv od prava određene u članu 6, stav 1 [EKLJP]. Član 6. stav 1. daje svakome pravo da pokrene postupak za utvrđivanje svojih građanskih prava i obaveza pred sudom ili tribunalom. Na takav način, ovaj član uključuje „pravo na sud“, iz kojeg pravo na pristup, odnosno pravo na pokretanje postupka pred sudovima u građanskim predmetima, predstavlja samo jedan aspekt ovog prava“ (vidi predmet ESLJP *Golder v. Ujedinjeno Kraljevstvo*, gore citirano, stavovi 28-36).
68. Sud u ovom kontekstu primećuje da je „pravo na sud“, kao sastavni deo prava na pravično i nepristrasno suđenje, zagarantovano članom 31. Ustava u vezi sa stavom 1. člana 6. EKLJP, određuje da stranke u postupku treba da imaju delotvorno pravno sredstvo koji im omogućava da zaštite svoja građanska prava (vidi gore navedene slučajeve Suda K224/ 19, sa podnosiocem zahteva *Islam Krasniqi*, stav 35; i KI20/21, sa gore navedenim podnosiocem zahteva *Violetom Todorović*, stav 41, vidi u ovom kontekstu i gore navedene predmete ESLJP, *Běleš i drugi protiv Češke Republike*, stav 49, i gore navedenog *Naït-Liman protiv Švajcarske*, stav 112).
69. Sud je, zasnivajući se na praksu ESLJP, takođe naglasio da pravo na pristup sudu ne znači samo pravo na pokretanje postupka pred sudom, već sa ciljem kako bi pravo na pristup sudu bilo efikasno, pojedinac takođe mora imati jasnu i realnu priliku da ospori odluku kojom se povređuju njegova/ njena prava. Konkretnije, pravo na pristup sudu se ne iscrpljuje samo u pravu na pokretanje postupka pred sudom, nego je njegovo značenje mnogo šire jer uključuje pravo na „rešenje“ spora od strane nadležnog suda (vidi gore navedeni slučaj KI62/17 sa podnosiocem zahteva *Emine Simnica*, stav 55, gore navedeni predmet KI224/19, sa podnosiocem zahteva *Islam Krasniqi*, citirano gore, stav 39 i KI20/21, sa podnosiocem zahteva *Violetom Todorović*, citirano gore, stav 43).
70. Sud dalje primećuje da pravo na pristup sudu nije apsolutno, već može biti podložno ograničenjima, pošto po svojoj prirodi zahteva regulisanje od strane države, koja uživa određeno diskreciono pravo u ovom pogledu (vidi u vezi sa tim gore navedeni predmet Suda KI 20/ 21, sa podnosiocem zahteva *Violetom Todorović*, stav 44).
71. Međutim, bilo kakvo ograničenje prava na pristup sudu ne bi trebalo da ograniči ili smanji pristup osobe na takav način ili u tolikoj meri da narušava samu suštinu „prava na sud“. Takva ograničenja neće biti opravdana ako ne slede legitiman cilj ili ako ne postoji razuman odnos proporcionalnosti između upotrebljenih sredstava i cilja koji se želi postići (vidi gore navedeni slučaj Suda KI 20/21, podnosilac zahteva *Violeta Todorović*, stav 45, i predmeti ESLJP-a: *Sotiris i Nikos Koutras ATTEE protiv Grčke*, presuda od 16. novembra 2000. godine, stav 15, i *Běleš i drugi protiv Češke Republike*, presuda od 12. novembra 2002. godine, stav 61).

Sudska praksa ESLJP

72. Sud se, zasnivajući se i na okolnosti konkretnog slučaja, takođe poziva na odgovarajuću sudsku praksu EKLJP, koja se odnosi na pravo na pristup sudu, sa stanovišta garantovanja principa pravne sigurnosti i pravilnog upravljanja pravosuđem, kao osnovni principi vladavine prava prava u demokratskom društvu.
73. U svojoj sudskoj praksi ESLJP je precizirao da su pravila koja određuju formalne korake koje treba preduzeti i rok koji treba poštovati u podnošenju žalbe imaju za cilj pravilno sprovođenje pravde i isti treba da se razmotre u skladu sa tim, a posebno sa principima pravne sigurnosti (vidi slučaj *Canete de Goni protiv Španije*, presuda od 15. oktobra 2002. godine, stav 36). U vezi toga, ESLJP je precizirao da relevantna pravila ili njihova primena ne bi trebalo da spreče stranke u postupku da koriste pravno sredstvo koje je na raspolaganju (vidi u ovom kontekstu slučaj ESLJP *Miragall Escolano i drugi protiv Španije*, presuda od 25. januara 2000. godine, stav 36). ESLJP je dalje podvukao da svaki slučaj treba razmatrati u svetlu okolnosti i specifičnih elemenata postupka u tom predmetu (vidi *Kurşun protiv Turske*, presuda od 30. oktobra 2018. godine, stavovi 103-104). U tom smislu, ESLJP je dalje podvukao da bi u primeni proceduralnih pravila sudovi trebalo da izbegavaju i preterani formalizam koji bi onemogućio pravičan postupak i preteranu fleksibilnost koja bi učinila bezvrednima proceduralne kriterijume utvrđene zakonom (vidi slučaj *Hasan Tunç i ostali protiv Turske*, presuda od 31. januara 2017. godine, stavovi 32-33).
74. Na sažeti način, ESLJP je u slučaju *Zubac protiv Hrvatske* naglasio da je „poštivanje formalnih pravila u parničnom postupku [...] od takve je vrednosti i značaja da zabranjuje proizvoljnost i osigurava efikasno donošenje odluka u vezi sa sporom i suđenje u razumnom roku, kao i obezbeđuje pravnu sigurnost i poštovanja suda (vidi slučaj *Zubac protiv Hrvatske [DHM]*, presuda od 5. aprila 2018. godine, stav 96). ESLJP je u ovom slučaju takođe podvukao da se „međutim, smatra se da je pravo na pristup sudu povređeno u trenutku kada pravila prestanu da budu u službi pravne sigurnosti i pravilnog sprovođenja pravde i kao posledica toga stvaraju barijeru koja sprečava stranama u postupku da njihov predmet sudi nadležni sud u meritumu (stav 98. presude u predmetu *Zubac protiv Hrvatske*). U kontekstu poslednjeg, ESLJP je primetio da u slučajevima kada su javni organi dali netačne ili nepotpune informacije, lokalni sudovi moraju u dovoljnoj meri da uzmu u obzir specifične okolnosti slučaja kako ne bi primenili pravila i praktikovali ih veoma tvrdo (vidi u tom smislu i predmet ESLJP-a *Clavien protiv Švajcarske*, presuda od 12. septembra 2017. godine, stav 27 i *Gajtani protiv Švajcarske*, presuda od 9. septembra 2014. godine, stav 75).
75. ESLJP je takođe u presudi *Lesjak protiv Hrvatske* (2010), ponovio šta predstavlja konačan pristup sudu ili pravo na pristup sudu: „35. Sud ponavlja da član 6. stav 1. Konvencije svakome garantuje pravo da pred sud iznese bilo koji zahtev koji se odnosi na njegova građanska prava i obaveze. Pravo na pristup, to jest, pravo na pokretanje postupka pred sudom u građanskim stvarima jedan je vid tog „prava na sud“ (vidi, pre svega, *Golder protiv Ujedinjenog kraljevstva* od 21. februara 1975. godine, §§ 2836, Serija A br. 18). Da bi pravo na pristup bilo delotvorno, pojedinac mora imati jasnu i stvarnu

moгуćnost osporavanja akta kojim se narušavaju njegova prava (...) (vidi: presudu ESLJP-a Lesjak protiv Hrvatske, predstavka br. 25904/06 od 18. februara 2010. godine).

76. Pored toga ESLJP-a, je utvrdio da pravo na pristup sudu ne znači samo pravo pokretanja postupka pred sudom, ali kako bi pravo na pristup sudu bilo delotvorno, pojedinac mora imati i jasnu i stvarnu mogućnost osporavanja odluke koja krši njegova/njena prava. Drugim rečima, pravo na pristup sudu nije iscrpljeno samo u pravu na pokretanje postupka pred sudom, već je njegovo značenje mnogo šire jer uključuje pravo na „rešavanje“ spora od strane nadležnog suda.
77. Sud dalje navodi da pravo na pristup sudu nije apsolutno, ali može biti predmet ograničenja, jer po svojoj prirodi poziva na regulaciju od strane države koja uživa određenu slobodu ocene u tom smislu.
78. U svetlu toga Sud se poziva na obrazloženje Evropske komisije o ljudskim pravima (Izveštaj od 05. aprila 1995. godine, *Société Levages Prestations Services protiv Francuske*, br. 21920/93, stav 40): „[...] Komisija smatra da je odluka [Vrhovnog suda], koja je u ovom predmetu vodila do neprihvatljivosti žalbene revizije, imala nesrazmerne i nejednake učinke na pravo podnosioca predstavke na pristup sudu i negirala [mu] je u praksi mogućnost korišćenja pravnog leka koji mu je bio delotvoran u [domaćem] zakonu.”
79. Drugim rečima, sva ograničenja prava na pristup sudu ne smeju ograničiti ili smanjiti pristup licu na takav način ili u takvoj meri da je suština „prava na sud“ oslabljena. Takva ograničenja neće biti kompatibilna ako ne postignu legitimni cilj ili ako ne postoji razumni odnos proporcionalnosti između korišćenih sredstava i cilja koji se želi postići (vidi slučajeve: *Sotiris i Nikos Koutras, ATTEE protiv Grčke* (2000), stav 15; *Běleš i drugi protiv Češke Republike* (2002), stav 61).

Sudska praksa Ustavnog suda u vezi sa pravom na pristup sudu

80. Sud je, kako je gore navedeno, primenio gore navedene principe ustanovljene kroz sudsku praksu ESLJP-a primenio je u svojoj sudskoj praksi. Na specifičan način, Sud se, kao što je gore navedeno, pozvao na tri predmeta Suda, i to slučaja KI 62/ 17, sa podnosiocem *Emine Simnica*, KI 224/ 19 sa podnosiocem zahteva *Islam Krasniqi*, i KI 20/ 21 sa podnosiocem zahteva *Violeta Todorović*, u kojima je u nekim slučajevima Sud utvrdio povredu prava na pristup sudu, zagarantovanog članom 31. Ustava, u vezi sa članom 6. EKLJP.
81. U tom smislu, Sud se poziva na poslednji slučaj o kojem je odlučeno od strane ovog suda, u kom slučaju je ovaj zadnji pozivajući se i primenjujući gore navedene principe utvrđene kroz sudsku praksu EKLJP, utvrdio povredu prava na pristup sudu, kao jedan od principa pravičnog suđenja u skladu sa članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP. Okolnosti slučaja podnosioca zahteva u slučaju KI 20/ 21 odnose se na činjenicu da je podnosilac 21. oktobra 2019. godine podneo zahtev Apelacionom veću Posebne komore Vrhovnog suda o pitanjima koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju za ispravku jasne tehničke greške presude Apelacionog veća od 04. oktobra 2019. godine, navodeći da je presudu

Specijalizovanog veća od 24. maja 2016. godine primio 03. juna 2016. godine, a žalbu na ovu presudu Apelacionom veću je dostavio 15.06.2016. god. u roku od 21 dana. Dana 01. oktobra 2020. godine, Apelaciono veće je rešenjem odbilo zahtev podnosioca kao neprihvatljiv, dodajući da je presuda Apelacionog veća od 04. oktobra 2019. godine konačna, iako je došlo do zaključka da su izjave podnosioca da je presudu Specijalizovanog veća podnosilac zahteva primio 03. juna 2016. bio tačan. Sud je, razmatrajući navod podnosioca zahteva u vezi sa pravom „pristupa sudu“, našao da je Apelaciono veće uprkos činjenici da je utvrdilo da su navodi podnosioca zahteva tačni, te da je shodno tome njena žalba podneta u skladu sa rokovima podnosioca zahteva. Ovaj zadnji je presudom od 04. oktobra 2019. godine odbilo zahtev podnosioca za ispravku greške Apelacionog veća, smatrajući njegov zahtev kao zahtev za preispitivanje sudske odluke. Kao rezultat toga, Ustavni sud je našao da je osporeno rešenje Apelacionog veća onemogućilo podnosiocu zahteva da se njegova žalba na presudu Specijalizovanog veća razmotri u meritumima uprkos činjenici da je njegova žalba podneta u zakonskom roku. Sledstveno tome, Sud je utvrdio da je Apelaciono veće ograničilo pristup podnosiocu zahteva sudu, što je ograničenje dovelo do povrede člana 31. 1. Ustava, u vezi sa članom 6. 1. EKLJP.

Primena gore navedenih principa u okolnostima ovog slučaja

82. Sud podseća da se predmetni postupak koji se vodio pred redovnim sudovima odnosio na pitanje ostvarivanja imovinskog prava nad određenom imovinom. Međutim, pitanje koje su podnosioci zahteva pokrenuli pred ovim sudom se direktno nije odnosilo na suštinu tužbenog zahteva u vezi sa ostvarivanjem tih prava, već pitanje proceduralnih garancija koje predvđa član 31 Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP, a tiče se pitanje prava „pristupa sudu“, čime se dovodi u vezu pravičnost sudskog postupka i u vezi same suštine predmeta u celini.
83. Konkretnije, Sud primećuje, da za podnosioce zahteva, kao stranku u postupku pred redovnim sudovima, nije problematičan sudski postupak koji su oni vodili u vezi sa predmetnom imovinom u kome ih je kao zastupnik zastupao advokat S.R, kao ni sudski postupak koji se vodio pred Osnovnim i Apelacionim sudom u ponovljenom postupku, u kome se takođe kao advokat pojavljuje S.R. Ono što Sud nalazi kao spornu činjenicu na osnovu koje su podnosioci zahteva zasnovali svoje žalbene navode o povredi svojih prava pred ovim sudom, jeste pitanje koje se odnosi na postupak koji se vodio pred Vrhovnim sudom, u vezi sa zahtevom za reviziju, u kome se kao zastupnik podnosilaca zahteva pojavljuje novi advokat E.G, kome je advokat S.R, izvršio prenos ovlašćenja o njihovom zastupanju, shodno ovlašćenjima u kojima su oni dali takvu proceduralnu mogućnost advokatu S.R. Podnosioci smatraju, *“da je administracija Osnovnog suda, namerno izostavila da Vrhovnom sudu zajedno sa revizionim zahtevom dostavi i ovlašćenje advokata E.G, koje je on podneo u trenutku podnošenja revizije Osnovnom sudu.”*
84. Međutim, Sud se prilikom ocene osnovanosti navoda podnosilaca zahteva neće baviti špekulacijom u vezi sa tvrdnjama, da je administracija Osnovnog suda u Prizrenu namerno izostavila iz spisa predmeta ovlašćenje koje je prilikom podnošenja revizije podneo advokat E.G, o njihovom zastupanju. Sud će se prilikom ocene osnovanosti navoda podnosilaca zahteva, isključivo pridržavati činjenica koje proizilaze iz spisa predmeta koje ima ispred sebe.

85. Sagledavajući spise predmeta i žalbene navode, Sud nalazi da za Ustavni sud, a i za Vrhovni sud nije sporna činjenica da je advokat E.G., podneo zahtev za reviziju Vrhovnom sudu u ime podnosioca zahteva. Sud to utvrđuje na osnovu samog osporenog rešenja Rev. 54/2020 Vrhovnog suda od 6.jula 2020. godine, u kome se kaže „*Reviziju protiv presude drugostepenog suda u ime tužilaca je podneo E. G, advokat iz Prizrena*“. S tim u vezi Sud podseća da je podnošenje revizije kao vid žalbe, regulisano članom 211 (Revizija) ZPP, koji u relevantnom delu glasi,

Član 211.

„211.1 Protiv presude drugostepenog suda, stranke mogu da podnesu reviziju u roku od trideset (30) dana od dana kada im je uručena presuda.“

86. Sud navodi, da sama činjenica da su podnosioci zahteva imali zakonsku mogućnost da podnesu zahtev za reviziju Vrhovnom sudu, ne mora nužno samo po sebi da vodi do ispunjenja uslova „prava na pristup sudu“, koje proizilazi iz člana 31. Ustava i člana 6 EKLJP-a. Stoga, Sudu ostaje da utvrdi, da li je rešenje Rev. 54/2020 Vrhovnog suda od 6.jula 2020. godine, kojim je odbijen zahtev za reviziju koji je u ime podnosioca zahteva podneo advokat E.G, u skladu sa zakonskim odredbama.
87. Shodno tome fokusirajući se na glavni navod podnosioca zahteva u vezi sa postupkom podnošenja zahteva za reviziju Vrhovnom sudu, Sud nalazi da je Vrhovni sud doneo rešenje kojim je odbio podnetu reviziju advokata E.G., kao zastupnika podnosioca zahteva iz čisto formalističkih razloga, pri čemu je i zaključio *“da u spisima predmeta nema punomoćja kojim se potvrđuje da su tužioci opunomoćili dotičnog advokata da podnese reviziju u njihovo ime.”*
88. Sud nalazi, da je Vrhovni sud takvu odluku obrazložio stavom da *„E. G, advokat iz Prizrena, u postupku prema reviziji se identifikuje kao zastupnik tužilaca. Zastupnik punomoćjem mora imati ovlašćenje dato od stranke i da se identifikuje u ovlašćenju ime stranke koju zastupa, njena saglasnost i obim punomoćja ili sve ovo stranka koja daje ovlašćenje mora potvrditi usmeno u zapisniku u sud. U spise predmeta nema ovlašćenja kojim bi se potvrdilo da su tužioci ovlastili advokata o kojem je reč da podnese reviziju u njihovo ime“.*
89. Međutim, Sud sagledavajući i ocenjujući ovakav zaključak Vrhovnog suda, smatra da je on za ovaj Sud pravno neodrživ, i to iz razloga, što je Vrhovni sud zaključio *“da je dvokat E.G podneo reviziju i da se identifikuje kao zastupnik podnosioca zahteva, ali da on nema ovlašćenje o zastupanju”*. Ono što ovaj Sud smatra problematičnim jeste stav Vrhovnog suda koji je prvo, **i)** zaključio da je podnet zahtev za reviziju, **ii)** da ga je podneo advokat E.G., koji se predstavlja kao zastupnik podnosioca zahteva, **iii)** da on nema ovlašćenje o njihovom zastupanju, i **iv)** da odbije zahtev za reviziju kao neosnovan, pri tome zaključujući da ga je podnela strana koja nema ovlašćenje. Sud na osnovu osporenog rešenja Rev. 54/2020 nalazi, da je Vrhovni sud do takvog zaključka došao samo na osnovu dokumenata koje mu je Osnovni sud dostavio tokom procesuiranja zahteva za reviziju podnetog od strane advokata E.G., a da pri tome nije preduzeo nijednu proceduralnu radnju kako bi utvrdio istinitost

činjenica oko zastupanja na osnovu kojih bi onda mogao i da donese jedan takav zaključak.

90. U stvari pre nego što se donesu zaključci o nekim bitnim činjenicama ili radnjama, potrebno je poreduzeti sve proceduralne radnje propisane zakonskim odredbama, kako bi jedan zaključak imao i osnov u zakonu, a samim tim kao takav bio pravno održiv.
91. S tim u vezi, Sud podseća na relevantnu odredbu člana 93.2 ZPP., koja u relevantnom delu glasi:

*“Član 93
[...]*

93.2 Sud može da dozvoli da delovanja za stranu u proceduri, privremeno obavlja lice koje nije podnelo ovlašćenje, ali istovremeno će njemu narediti da u određenom roku podnese ovlašćenje ili pristajanje stranke za izvršena parnične radnje.”

92. Sud smatra da pomentuta zakonska odredba člana 93.2 ZPP, **a)** nije nejasna li dvosmislena, **b)** da daje dovoljne smernice kakva je obaveza redovnih sudova u slučajevima ako se neko lice predstavlja kao navodni zastupnik, i **c)** koje se proceduralne radnje trebaju preduzeti od strane suda u cilju utvrđivanja svih okolnosti oko navodnog zastupnika.
93. U svetlu toga, Sud ponavlja, da bi se nešto zaključilo, potrebno je prethodno preduzeti sve zakonom predviđene proceduralne radnje u cilju utvrđivanja svih okolnosti koje će voditi nekom zaključku. Da li je obaveza Vrhovnog suda da i u ovom predmetnom postupku preduzima određene proceduralne radnje u cilju odklanjanja nedoumica da li je lice E.G., stvarni zastupnik podnosilaca zahteva ili ne, je nešto što je pravno regulisano i predviđeno u relevantnoj odredbi člana 93.4 ZPP, koji glasi:

„Član 93.4

93.4 Sud ima zadatak da se brine tokom celokupne procedure, da li je lice koje se predstavlja kao zastupnik ovlašćeno za zastupanje. Ukoliko sud konstatuje da lice koje se predstavlja kao zastupnik nije od stranke ovlašćeno za tako nešto, poništiće izvršene proceduralne postupke takvog lica, ukoliko ta delovanja stranka nije kasnije priznala.”

94. Shodno tome, evidentno je da je obaveza Vrhovnog suda bila da pre nego što donese rešenje kojim se odbacuje zahtev za reviziju shodno članu 218.2. tačka a) ZPP-a, u kome se kaže : „Revizija je nedozvoljena ako ju je podnela osoba koja nije ovlašćena za podnošenje revizije“, on treba da preduzme sve potrebne proceduralne radnje kako bi utvrdio, da li je lice koje je reviziju podnelo, ovlašćeno da to i učini u ime lica u čije ime reviziju i podnosi, ili da se da mogućnost podnosiocima zahteva da se izjasne, da li je advokat koji se u reviziji predstavlja kao njihov zastupnik, to i jeste.
95. Upravo Sud je mišljenja da je Vrhovni sud postupio suprotno od radnji koje su propisane relevantnim zakonskim odredbama člana 93.2 i 93.4 ZPP, pri čemu je

- doneo rešenje Rev. 54/2020, kojim je po kratkom postupku odbacio zahtev za reviziju advokata E.G., a da mu pri tome nije dao mogućnost da razjasni navod, da je on zastupnik podnosioca zahteva, šta više, takvom odlukom i svojim nečinjenjem Vrhovni sud je uskratio i podnosiocu zahteva „pristupu sudu“ u smislu izjašnjavanja o legitimitetu advokata E.G., da ih predstavlja kao zastupnik u revizionom postupku pred Vrhovnim sudom.
96. Sud smatra, da Vrhovni sud ima pravo da donese odluku povodom zahteva za reviziju, ali tek onda kada se da mogućnost podnosiocima zahteva da se izjasne oko pitanja njihove zastupljenosti od strane advokata E.G., ili se da mogućnost da se advokat E.G., koji se predstavlja kao zastupnik podnosioca u čije ime je podneo zahtev u određenom roku donese dokaz o zastupanju podnosioca zahteva, a što je i u skladu sa relevantnim članova 93.2 i 93.4 ZPP gore citiranim.
97. Šta više, čak i ako se radi o određenim ograničenjima pristupa sudu, koja su kao takva moguća u određenim okolnostima, Sud ne nalazi da je Vrhovni sud u svome rešenju dao neko objašnjenje o razlozima zbog kojih je podnosiocima zahteva ograničio primenu člana 93.2 i 93.4 ZPP, a što je direktno vodilo ograničenjima njihovih pravo na pristup sudu do te mere da ih je sprečilo da nastave sa revizionim postupkom. (vidi gore navedeni slučaj Suda KI 20/21, podnosilac zahteva *Violeta Todorović*, stav 45, i predmeti ESLJP-a: *Sotiris i Nikos Koutras ATTEE protiv Grčke*, presuda od 16. novembra 2000. godine, stav 15, i *Běleš i drugi protiv Češke Republike*, presuda od 12. novembra 2002. godine, stav 61).
98. Sud smatra, da u trenutnim okolnostima, postojíći zaključak Vrhovnog suda u rešenju Rev. 54/2020, je suprotan zakonskim odredbama člana 93.2 i 93.4 ZPP. Šta više takav zaključak Vrhovnog suda je i u suprotnosti sa sudskom praksom ESLJP-a, koja decidno kaže da „*pravo na pristup sudu ne znači samo pravo pokretanja postupka pred sudom, ali kako bi pravo na pristup sudu bilo delotvorno, pojedinac mora imati i jasnu i stvarnu mogućnost osporavanja odluke koja krši njegova/njena prava*“. Drugim rečima, pravo na pristup sudu nije iscrpljeno samo u pravu na pokretanje postupka pred sudom, već je njegovo značenje mnogo šire jer uključuje pravo na „rešavanje“ spora od strane nadležnog suda.
99. Na osnovu izloženog može se primetiti, da je Vrhovni sud doneo rešenje Rev. 54/2020, kojom je po kratkom postupku poništio zahtev za reviziju, a da pri tome nije preduzeo sve zakonom propisane radnje kako bi odklonio sumnju o legitimnosti lica, odnosno advokata E.G., koji se predstavlja zastupnikom podnosioca zahteva. Time je Vrhovni sud ograničio pristup sudu podnosiocima zahteva.
100. Stoga, na osnovu gore navedenog, Sud smatra je Vrhovni sud, donoseći rešenje Rev. 54/2020, koje je zasnovano na članu 218.2. tačka a) ZPP-a, podnosiocima zahteva (i) uskratio pravo na pristup sudu „sa stanovišta principa vladavine prava u demokratskom društvu, u smislu stava 1. člana 31. Ustava, u vezi sa stavom 1. člana 6. EKLJP; i (ii) kao posledica toga njima je onemogućeno da nastave svoj predmet u meritumu tužbe.

101. Sud utvrđuje da je zaključak Vrhovnog suda kroz gore navedena rešenje sa kojim se revizija advokata E.G, odbija kao neosnovana, je doneta sa povredama prava podnosioca zahteva na pristup sudu. Sledstveno tome, Sud nalazi da rešenje Rev. 54/2020 Vrhovnog suda od 6. jula 2020. godine, nije u skladu sa stavom 1. člana 31. Ustava, u vezi sa stavom 1. člana 6. EKLJP.
102. Sud takođe naglašava da se ovaj zaključak poziva na navodnu ustavnu povredu. Prema tome, Sud potvrđuje da nalazi koje sadrži ova presuda ne prejudiciraju ni na koji način ishod postupka u vezi sa slučajem podnosioca zahteva.
103. Sud dalje podseća da su podnosioci zahteva u svom zahtevu takođe naveli povredu člana 21[Opštav načela], člana 23 [Ljudsko dostojanstvo], člana 24 [Jednakost pred zakonom], člana 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i člana [54 [Sudska zastita prava] Ustava. S tim u vezi, kako je gore razrađeno, okolnosti slučaja podnosioca zahteva uključuju elemente koji se odnose na pravo podnosioca zahteva na pristup sudu, kao jedno od principa zagwarantovanih stavom 1. člana 31. Ustava, u vezi sa stavom 1. člana 6. EKLJP i kao posledica toga nakon razmatranja njegovih navoda u svetlu tog prava utvrdio da je osporeno rešenje Vrhovnog suda povređeno njihovo pravo na pristup sudu, zagwarantovano članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP. Sledstveno tome, kao rezultat ovog zaključka, Sud ne smatra potrebnim da posebno razmatra navode o povredi prava zagwarantovanih članovima 21, 23, 24. i 54. Ustava.

Zaključak

104. Sud je razmotrio navode podnosilaca zahteva i uprkos činjenici da su oni u zahteva tvrdili i povrede člana 21, 23, 24. i 54. Ustava., Sud je našao da okolnosti ovog slučaja sadrže elemente koji se odnose na navodne povreda njihovih prava na pristup sudu, kao jednog od principa zagwarantovanih u stavu 1. člana 31. Ustava, u vezi sa stavom 1. člana 6. EKLJP-a. Sud je u nastavku, a u svrhu procene i razmatranja ovog navoda, primenio radi procene sudsku praksu Suda kao i sudsku praksu ESLJP-a.
105. Sud je, nakon razrade i razmatranja sprovedenog postupka i obrazloženja rešenja Vrhovnog suda, našao da: (i) stav 1 člana 31 Ustava, u vezi sa stavom 1 člana 6 EKLJP-a, sa stanovišta principa prava na pristup sudu, primenjiv je u slučaju podnosioca zahteva; (ii) da su zaključci i konstatacija Vrhovnog suda u odnosu na legitimitet advokata E.G. kao zastupnika podnosioca zahteva, nije srazmeran sa ciljem kojim se teži radi garancije pravne sigurnosti i pravilnog sprovođenja pravde, kao jednog od osnovnih principa vladavine prava u demokratskom društvu; (iii) da je kao rezultat ovakvog tumačenja i nalaza Vrhovnog suda, u njegovom osporenom rešenju, podnosiocima zahteva je uskraćeno „pravo na pristup sudu“ sa stanovišta principa vladavine prava u demokratskom društvu, u smislu stava 1. člana 31. Ustava, u vezi sa stavom 1. člana 6. EKLJP-a; i (v) samim tim njima je bilo onemogućeno da se sa njihovim slučajem nastavi u razmatranju merituma zahteva. Na kraju, Sud je zaključio da je osporeno rešenje Rev. 54/2020 Vrhovnog suda od 6.jula 2020. godine, doneto uz povredu prava podnosioca zahteva na pristup sudu, koje je zagwarantovano članom 31, stav 1 Ustava, a u vezi sa članom 6, stav 1 EKLJP-a.

106. Konačno, Sud, kao rezultat svog zaključka o povredi prava podnosioca zahteva na pristup sudu, zagarantovanog članom 31. stav 1. Ustava, u vezi sa članom 6. stav 1. EKLJP, nije smatrao da je potrebno da se posebno razmotre navodi o povredi njihovih prava zagarantovanih članovima 21, 23, 24. i 54. Ustava.

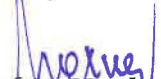
IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 20. i 47. Zakona i pravilom 59 (1) Poslovnika, 20. januara 2022. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev prihvatljivim
- II. DA UTVRDI da je došlo do povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6 [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima;
- III. DA PROGLASI NIŠTAVIM rešenje Rev. 54/2020 Vrhovnog suda od 6. jula 2020. godine;
- IV. DA VRATI slučaj Vrhovnom sudu na preispitivanje u skladu sa presudom ovog Suda;
- V. DA NALOŽI Vrhovnom sudu da u skladu sa pravilom 66 (5) Poslovnika obavesti Sud do 1. jula 2022.godine, o merama preduzetim za izvršenje presude Suda;
- VI. DA OSTANE posvećen pitanju, očekujući izvršenje tog naloga;
- VII. DA DOSTAVI ovu odluku stranama
- VIII. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IX. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Safeta Hoxhu

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani